І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Tel.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 125. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 2-го ЛИПНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 2, 1958 No. 125. VOL. LXV.

АЛЯСКА — 49-ий СТЕЙТ В УНІЇ

Схвалений Конгресом закон очікує ще на підпис Президента і апробату населення Аляски, що вважається за певне.

Вашингтон. — 30-го червня 1958 Сенат більшістю 64-х до 20-ох голосів прийняв законопроєкт про надання права стейту території Аляски, яка внаслідок цього історичного голосування стане 49-м стейтом Унії. До важности цього законопроєкту треба ще підпису президента Айзенгавера і апробати населення Аляски, яке в референдумі має вияснити свою волю. Та немає ніякого сумніву, що Президент підпише цей законопроєкт, який давніше вже прийняла Палата Репрезентантів, а населення території Аляски овацийно вітає рішення Сенату. Під час голосування в Сенаті в напруженні сидів губернатор Аляски Майкел А. Степович, який вислід голосування привітав словами „Богу дякувати". Коли присутні гратулювали йому успіху, він сказав: „Вірю, що ми покажемо ЗДА, що впродовж найближчих 50-ох років будемо наймогутнішим стейтом в Унії". Сподіваються, що Аляска буде користати з прав стейту вже восени цього року або взимі. Її два сенатори і один конгресмен зможуть зайняти свої пости в Конгресі ЗДА вже в січні 1959 під час відкриття першої сесії 86-го Конгресу. Перед прийняттям законопроєкту Сенат мусів відкинути ті всі поправки, які противники ставили на те, щоб той проєкт або зовсім відкинути, або відкласти аж до найближчої сесії. Але всі поправки відкинено і Аляска стала 49-им стейтом ЗДА. Треба буде вирішити, де на прапорі цієї країни поставити ще одну 49-ту зірку. Цю справу вирішить окрема Прапорова Комісія, яку визначить Президент або Конгрес. За надання права стейту голосували 33 республіканці і 31 демократ, а проти голосували 7 сенаторів-республіканців і 13 демократів. Новий конгресмен із Аляски збільшить число конгресменів до 436, але так буде тільки до найновішого перепису населення в 1960-му році, бо після того Аляска матиме одного конгресмена, але число конгресменів виноситиме 435, бо якийсь інший стейт втратить одного конгресмена. Число сенаторів збільшиться до 98, і це було причиною, що деякі сенатори були проти надання прав стейту Алясці, бо внаслідок збільшення числа сенаторів зменшиться їхній вплив. Деякі сенатори були проти Аляски ще й тому, бо твердили, що ця територія забідна на те, щоб нести тягар стейту ЗДА. Але її прихильники передбачають, що Аляска, діставши права стейту, поліпшить свою економіку, використавши всі свої земні багатства, як залізо, золото, оливо, цинк, платина, мідь, нафта та водна сила, яка може порушувати електрівні. Тубільче населення Аляски — це ескімоси, індіяни і алеути, які живуть у згоді. Надання права стейту Алясці, це велика подія в історії цієї країни, бо подібна давніше подія була 46 років тому, коли Конгрес надав був права стейту Новому Мексікові та Арізоні. Територія Аляски становить 571,000 квадратових миль і тепер територія ЗДА виносить 3,608,787 квадратових миль. Аляска є найбільшим стейтом ЗДА, але її населення становило тільки 215,000 душ, згідно з переписом із 1956 року. (Стейт Невада має менше населення, бо тільки 160,000). В 1956 році продукція цієї території становила 121,000,000 долярів, в тому з риболовлі було 69,700,000 долярів, з дерева — 29,700,000 дол., з копалень — 23,800,000 дол., з рільництва — 2,600,000 дол. і з футер — 1,500,000 дол. Кожного року видобувають там золота на 8 мільйонів дол. Аляску купили ЗДА від Росії за 7,200,000 долярів в 1867 році. Від того часу ця територія дала з своїх копалень продукцію, яку оцінюють на більше як один більйон долярів.

Населення Аляски з радістю прийняло вістку з Вашингтону

Анкорадж, Аляска. — 30-го червня населення Аляски довідалося про те, що Конгрес прийняв законопроєкт про надання права стейту їхній території. В столиці Аляски, Анкораджі команда цивільної оборони повідомила населення про радісну для нього вістку при допомозі сигналів своєї команди. Ця вістка була для них такою радісною несподіванкою, що в першій хвилі вона їх приголомшила. Негайно причеплено 49-ту зірку на державному прапорові, який висів перед федеральним будинком. 83-річна панна Ораг ді Кларк, яка прибула на Аляску ще в 1906 році, заявила, що вона є свідком росту цієї території від її дитинства до повної зрілости — коли вона стала стейтом ЗДА. Місцева влада приготовляє великі паради у зв'язку з тим, що населення нарешті дочекалося того, що воно є повноправними громадянами ЗДА.

Перша рата на виплату продовженої допомоги безробітним

Вашингтон. — Представник департаменту праці повідомив громадянство, що 28-го червня виплачено першу рату 8-ом стейтам в сумі $37,398,848 на те, щоб можна було виплачувати допомогу тим безробітним, які вже були вичерпали допомогу згідно з обов'язуючими законами в окремих стейтах. В багатьох стейтах безробітний має право діставати допомогу впродовж 26-ох тижнів, а тепер цю допомогу він зможе діставати ще впродовж 13-ти тижнів. Конгрес признав на позики для стейтів в цій цілі долярів 665,700,000. Досі просили про позики на цю ціль тільки 12 стейтів, а 4 інші стейти виплачуватимуть продовжену допомогу із своїх власних фондів. Гроші вже взяли такі стейти: Делавар — $300,000; Мишиґен — $8,960,000; Пенсилвенія — $7,5534,000; Ровд Айленд — $1,550,000; Дистрикт Колумба — $438,500; Дівичі острови — $15,000; Ню Джерзі — $9,547,000; Порто Ріко — $304,078; Меріленд — $2,100,000; Алабама — $ 2,500,000 і Каліфорнія — $4,150,000.

ВІДДІЛИ УНС ФИЛАДЕЛФІЇ ПІДСУМОВУЮТЬ ПРАЦЮ ТА НАМІЧУЮТЬ ПЛЯНИ

Филаделфія. — Перевірка і підсумки дотеперішньої праці та пляни на її продовжування в майбутньому були головним предметом нарад перших поконвенційних зборів Відділів Українського Народнього Союзу Филаделфійської Округи минулої неділі, 29-го червня. Нарадами, що відбулися в домі ЗУАДКомітету і в яких взяло участь 44 представники 21 Відділу УНС з Филаделфії, Честер і Вілмінґтону, проводив голова Окружної Ради Відділів, головний контролер д-р Володимир Галан, а секретарював інж. Осип Бакай. На нарадах були приявні і взяли в них участь: гол. предсідник Дмитро Галичин і головні радні Іван Одежинський і п-ні Олена Штогрин. Звітуючи та обговорюючи тотеперішню працю, Відділи УНС цієї округи могли почваниться, що вони заопікувались вишукавши їм мешкання і працю, щонайменше двома сотнями родин з другого етапу українських переселенців з Европи. Окрему увагу приділювали вони опіці над молоддю і дітворою, як також брали активну участь у загально громадському житті. Гол. предс. Д. Галичин вияснював нові можливості росту і розвитку УНСоюзу, що їх дають поодинокі ухвали недавньої 24-ої конвенції зокрема схвалені нею нові роди забезпечення та підвищення забезпеченевої суми до 50,000 долярів. Усі учасники нарад, що були на 24-ій конвенції висловлювались з великим признанням про її перебіг і вислід, добачаючи в ній також і джерело нових сил до дальшої праці та розвитку УНСоюзу.

Ботлер заявляє, що Айзенгавер „не є єдиною компетентною особою в оборонних справах"

Вашингтон. — Голова Демократичного Крайового Комітету Пол М. Ботлер заявив, що „самий факт, що през. Айзенговер є військовою людиною, не робить із нього єдиного компетентного судді, який мав би вирішувати, що є потрібне для нашої оборони". Ботлер склав цю заяву у зв'язку з тим, що нібито Президент і секретар оборони Ніл Г. МекЕлрой погрожували високопоставленим військовикам, які публічно на конгресовій комісії критикували становище Президента щодо реорганізації департаменту оборони. „Це є не тільки не мудро, але і шкідливо для нашої, конституційної форми уряду ставити наших адміралів і генералів в таке становище, в якому вони були б наражені на небезпеку, коли б мали відвагу не погоджуватися з Президентом." 21-го червня МекЕлрой висловив свій жаль і невдоволення з того приводу, що шеф морських операцій адмірал Арлі А. Бирк критикував Президента за його становище в справі реорганізації департаменту оборони.

Конгрес ПАБНА відбудеться 21 і 22 вересня в Ню Йорку

Ню Йорк. — Екзекутивний Комітет Приятелів Антибольшевицького Бльоку Народів в Америці (ПАБНА) рішив на своїх нарадах 21-го червня відбути конгрес цієї організації в одному із готелів Ню Йорку в днях 20 і 21-го вересня цього року. Для підготови конгресу створено ряд комісій, як теж намічено доповідачів і теми доповідей. З нагоди конгресу має відбутися також бенкет, на якому головним промовцем буде голова Центрального Комітету АБН п. Ярослав Стецько.

УКРАЇНСЬКИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ ФОНД СХВАЛИВ 5 СТИПЕНДІЙ

Ню Йорк. — Управа Українського Студентського Фонду на своїх нарадах з кінцем попереднього тижня схвалила виасигнувати із свого фонду 950 долярів на п'ять стипендій, з чого три стипендії признано для студентів в ЗДА, а дві стипендії для українських студентів у Мюнхені, узгляднюючи внесені в цій справі подання. Стипендії признано для: Ореста Побігушки — 250 долярів, Дмитра Гевриха — 200 і Романа Жилавого — 200, та по 150 для Володимира Бунецького і Романа Дикого, обох у Мюнхені. Більше подань в справі стипендій не було. Із звітів виходило, що Фонд за три роки свого існування зібрав від громадянства та виплатив на стипендії для потребуючих студентів разом суму 5,300 долярів. Цього року було в касі 1,081.71 долярів, з чого і схвалено 950 на нові стипендії. Голова Фонду, новообраний заступник головного предсідника УНС п. Йосип Лисогір, звітуючи з діяльности Фонду, твердив, що принципово всі громадяни признають шляхетні цілі та великі завдання Фонду, але цих своїх переконань не потверджують відповідними пожертвами. Тому то Управа Фонду плянує повести в серпні ц. р. інтенсивну кампанію в справі збірки фондів, при чому д-р Олександер Сас Яворський, який телевізійний переможець у змаганнях в знанні американської історії, погодився очолювати цю кампанію. Ближчі інформації про цю кампанію та її цілі і відповідні заклики до громадянства будуть своєчасно проголошені. У нарадах, якими проводив п. Йосип Лисогір, взяли ще участь: секретар Фонду п. Володимир Пилишин і тростісі: проф. Михайло Ветухів, п. Степан Спринський, ред. А. Драган і нововибраний головний секретар УНСоюзу д-р Ярослав Падох, що також заступав на цих нарадах гол. предсідника УНС п. Д. Галичина.

„СВОБОДА" — 6 ¢

З днем 1-го липня увійшли в силу постанови 24-ої Конвенції УНСоюзу про нові умови передплати за „Свободу". Вияснення в цій справі повторені на 3-ій сторінці в цьому числі. Рівночасно з цим змінюється і ціна „Свободи" в дрібному продажу в книгарнях і кіосках, що з днем 1-го липня виносить ШІСТЬ центів за звичайне і 12 центів за подвійне (суботішнє) число.

В АМЕРИЦІ

● Панна Гелен Келлер 27-го червня відзначила 78-мі роковини з дня свого народження в Істоні, Коннектикат, де вона постійно живе. З цієї нагоди не влаштовувала вона святочного обіду, бо хворіє її приятелька Поллі Томпсон. Панна Келлер осліпла, коли мала два роки. Вона має великі заслуги в ділянці літератури для сліпих.

● Комісія Публічної Служби Ню-йоркського стейту, в порозумінні з федеральною агенцією дозволила залізничим лініям Ню Йорк, Ню Гевен і Гартфорд збільшити від 1-го липня оплати за їзду на 5 відсотків на лініях в стейті Ню Йорк.

● Японська місія в Об'єднаних Націях купила дім в місті Істчестері. Згідно з договором ОН із стейтом Ню Йорк, який передбачає зменшення податків для урядовців ОН, коли вони мешкають не далі як за 15 миль від міста, представник місії просив оподаткування дому зменшити. Міський інженер проїхав своїм автом з Ню Йорку до Істчестеру, наміряв більше як 20 миль. Японці заявили, що віддаль треба міряти на мапі по прямій лінії, і справу виграли.

● Колишній президент Герберт Гувер полетить літаком Айзенгавера до Брюсселю на Міжнародну Виставку, де заступатиме Президента ЗДА на Американських Днях.

ШАХ ІРАНУ У ВАШИНГТОНІ

Віце-президент Ричард М. Ніксон вітає шаха Ірану Резу Паглеві, що прибув до ЗДА, щоб обговорити з президентом Айзенгавером проблеми Середнього Сходу.

Столиця вітає іранського шаха

Вашингтон. — 30-го червня до столиці прилетів іранський шах Мохаммед Реза Поглеві на триденну візиту, яка має бути неофіційною гостиною. Шах прилетів на літаку С-47, який є відміною стратокружляка, бо перед тим він був гостем летунства в Вестовер Філді, Массачусетс. В столиці на летовищі вітали шаха віце-президент Ричард М. Ніксон, державний секретар Дж. Фостер Доллес і командант корпусу морської піхоти генерал Рандольф В. Пейт та інші високі урядовці. Вашингтонська візита — це частина шахової подорожі довкола світу. Він прибув до ЗДА з Гавайських островів, і першим містом його побуту в Америці було Сан Франсіско.

Совєти пропонують Югославії нові переговори в справі позички

Лондон. — Як подало московське радіо, совєтський уряд запропонував югославському урядові започаткування дальших переговорів у справі уділення Югославії позички в висоті 285,000,000 долярів, уже раз признаної Москвою і востаннє відмовленої, у зв'язку із охолодженням взаємин між обидвома країнами. Пропозицію відновлення переговорів у цій справі зіслано в ноті совєтського уряду, переданій Югославії дня 28 червня ц. р. й опублікованій у совєтській пресі дня 1 липня ц. р. У своїй ноті пропонують Совєти започаткувати ці переговори по змозі якнайскорше і на порядок нарад поставити справу ревізії існуючих господарських договорів між СССР та Югославією. Совєтський Союз відмовив свої кредити для Югославії, призначені на збудування алюмінійових заводів у Нікшіч в Чорногорі ще 25 травня ц. р., мотивуючи свою відмову тим, що Совєти розбудовують тепер свою хемічну індустрію і тому теж не мають можливости асигнувати грошей на побудову будьяких індустріяльних проєктів закордоном.

Із Східньої Німеччини втекло в 1957 році 261,622 німців

Вашингтон. — Інформаційна Агенція ЗДА подала до відома, що в 1957 році втекло на Захід із Східньої Німеччини 261,622 німці, пересічно 5,000 осіб кожного місяця. Вони, як стверджується в повідомленні, „голосували своїми ногами" і втекли із своєї батьківщини, контрольованої комуністами. З кінцем 1957 року, починаючи від кінця Другої світової війни, кількість східньо-німецьких втікачів зросла до 3,500,000 осіб. Найбільшу категорію поміж цими втікачами становлять індустріяльні робітники. Більш, як половина, з-поміж усіх цих втікачів — це молоді люди до 25 років. Втративши за 13 післявоєнних років майже 20 процентів свого населення, східньо-німецький комуністичний режим намагається припинити цю масову втечу населення з допомогою розбудування і закріплювання своєї „залізної заслони", що складається із замінованих і позагороджуваних піль, вартівничих веж, алярмових систем та іншого.

Число американських закладників у Кастра збільшилося до 44

Гавана, Кубинська Республіка. — 30-го червня кубанські повстанці під проводом Фіделя Кастра не тільки не звільнили 42-ох американських закладників, але ще схопили двох урядовців із фабрики на побережжі провінції Орієнте. Представники повстанців заявляють, що вони беруть силою американських закладників на те, щоб змусити ЗДА припинити допомогу урядові президента Фульхенція Батисти. Між тими закладниками є 3 канадійці, 2' американських моряків і вояків морської піхоти, 13 урядовців і працівників копалень. Повстанці обіцяють звільнити закладників вже 1-го липня, але ще не є відомо, чи вони здійснять свою обіцянку.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Між 911 абсольвентами Манітобського Університету було цього року 73 українці.** Вони закінчили університетські студії із ступенями докторів медицини, магістрів і бакалаврів права, філософії, фармацевства, виховання, цивільної інженерії, архітектури, торгівлі, суспільної праці та інш. Докторат медицини на цьому університеті одержали Іван Савчук та Василь Сисляк.

● **Мирослав Іван Перожак** син Михайла й Анастазії Перожак з Брендфорду, Онт. (Канада), одержав ступінь адвоката і був прийнятий до Правничої Палати провінції Онтеріо під час офіційної церемонії, що відбулася в Осгуд Голл в Торонті дня 26 червня ц. р. Зо всіма двісті й один промованими адвокатами було крім Перожака ще двох канадійців українського походження — Олівер Мандрика з Торонто й Іван Григорович з Гамилтону. Мирослав І. Перожак є членом 458-го Відділу УНСоюзу і закінчив студії в Університеті МекМастера в Гамілтоні в 1954 році із ступенем магістра економічних наук. Він є лейтенантом резерви Канадійської Фльоти.

● **Українця Михайла Захарія** іменовано директором канадійської середньої школи в Нанзі у Франції. Ця школа призначена для дітей канадійських вояків, які перебувають на території Франції.

● **Ліга Українських Католицьких Жінок у Канаді** влаштувала в днях 28-го і 29-го червня ц. р. в залях готелю Кінг Едвард у Торонті виставку українських народних мистецьких виробів. Виставка відбулася у зв'язку з конгресом українських католиків Канади.

● **На побережжі острова Джорджини** знайдено тіла двох офіцерів Королівської Канадійської Кінної Поліції, між ними тіло Мирослава Мельничука, урядника з Брандон у Манітобі. Обидва втопилися дня 7 червня ц. р. під час їзди на озері Сімпсон разом із трьома іншими вояками згаданої поліції.

СОВЄТИ ПОГОДИЛИСЯ БРАТИ УЧАСТЬ У ЖЕНЕВСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

Женева. — Совєтський Союз заявив свою згоду брати активну участь в конференції для контролі над атомовими і нуклеарними спробами, підготовні наради якої, зокрема для обговорення технічних справ, визначено вже на пополудневі години у вівторок дня 1 червня ц. р. В конференції, що буде відбуватися в приміщеннях старої Ліґи Націй, братимуть участь представники чотирьох західних держав разом з представниками чотирьох комуністичних країн. Сповістили про згоду брати участь в цій конференції Совєти під час двогодинної розмови, що її відбув провідник совєтських наукових д-р Євгеній К. Фьодоров з д-ром Джеймсом Б. Фіском, головою західньої наукової групи. На пресовій конференції, відбутій після цієї розмови Фьодоров заявив, що наради будуть присвячені головним чином технічним проблемам виявлювання атомових спроб. Стверджуючи цією заявою, що Совєти прийняли за вихідну базу розмов американську пропозицію обмежити женевську конференцію для обговорення технічних можливостей виявлювання атомових спроб, вилучуючи з порядку нарад всі загальніші і ширші політичні проблеми, зокрема справу повного припинення спроб з атомовою і нуклеарною зброєю. Ще в середу минулого тижня Совєти обстоювали цілком протилежний погляд, заявляючи, що переговори не дадуть ніякої користи, якщо З'єдинені Держави Америки не погодяться наперед на те, що конечною ціллю переговорів мало б бути повне припинення атомових спроб. Тепер же Совєти погодилися на обмеження теми женевської конференції, заявляючи водночас із цим, що учасники цієї конференції виступатимуть, як делегації двох сторін — Заходу і Сходу, а не як репрезентанти окремих держав. Захід буде репрезентований на цій конференції науковцями З'єдинених Держав Америки, Британії, Франції і Канади. Совєтський бльок будуть репрезентувати науковці із Совєтського Союзу, Польщі, Чехословаччини і Румунії. У зв'язку із женевською Конференцією і готовістю Совєтського Союзу брати в ній участь, американський уряд передав Совєтам окрему ноту, в якій із задоволенням приймає до відома совєтську згоду на те, що справа припинення атомових і нуклеарних спроб належить до компетенції урядів заінтересованих держав, а не до компетенції експертів.

Ливанський уряд поборює повстанців літаками й артилерією

Бейрут. — Згідно з офіційним повідомленням, командування ливанських збройних сил було примушене вислати проти повстанців, які почали загрожувати вже Міжнародному Летовищу, розташованому сім миль від Бейруту, турбомоторові літаки й артилерію, щоб припинити їхній натиск на згадане летовище. Одночас із цим повідомлено, що урядовим військам вдалося перервати повстанські лінії постачання до міста Тріполі. З другого боку командування повстанців сповістило, що повстанські збройні з'єднання перервали головну комунікаційну лінію між Бейрутом і Дамаском. Повстанські сили зайняли верхів'я навколо летовища і крім того заатакували місцевість Шемлян, звідки треба було евакуювати все населення (понад 5500 осіб), в тому теж двох американців і британців. Виступають повстанські з'єднання під проводом Камаля Юмблатта, вождя друзійського племени. У Тріполі, де в суботу і в неділю відбувалися завзяті бої, в понеділок було спокійно. Помірковані елементи з-поміж ливанської антиурядової опозиції намагаються довести до припинення кризи, яка триває вже 53 дні, пропонуючи уступлення теперішнього уряду і встановлення тимчасового правління, зложеного з представників усіх партій. Плян такої розв'язки приготовив один із колишніх прем'єрів Рашід Карамі і передав його Фуадові Шегабові, шефові штабу Ливанської армії. Згідно із цим пляном цивільне населення з обох сторін мало б скласти зброю.

В церкві св. Стефана у Відні відправлено заупокійне Богослуження за Надя

Відень. — Агенція Ройтера подає, що катедра св. Стефана у Відні була виповнена вщерть під час заупокійного Богослуження, відправленого дня 26 червня ц. р. за спокій душі Імре Надя, колишнього мадярського прем'єра, засудженого до кари смерти і страченого в Москві в половині червня ц. р. Богослуження відправляв римо-католицький священик, що був в 1953 році засуджений на кару смерти комуністичним урядом цього ж самого Надя. Ідентичність священика, присуд якого, як виявилося згодом, був скасований, встановив один із мадярських втікачів. Не зважаючи на те, що Імре Надь був протестантом, катедра св. Стефана була виповнена вщерть вірними католицької церкви. Богослуження відбулося заходом мадярських втікачів у Відні. Повідомлення Ройтера подає „Ню Йорк Таймс" з 27 червня ц. р.

У СВІТІ

● **Індія** дістане від Америки довготермінову позику в сумі $57,000,000 на закуп 700,000 тонн збіжжя з американських харчових резерв, які допоможуть перебороти критичну харчову ситуацію в тій країні. На початку цього року ЗДА признали Індії $225,000,000 кредиту на господарські цілі, зокрема $40,000,000 на поширення індійської залізничної сіті.

● **Між бельгійським управлінням Світової Виставки** в Брюсселі та адміністраторами різнонаціональних павільйонів постав затяжний конфлікт внаслідок розпорядження, за яким кожний, хто вступає на терен Виставки, мусить купити за 30 франків (60 центів) квиток, хоч би навіть купив за $3 квиток на театральну виставу чи концерт на терені Виставки. Особи, які хочуть іти тільки на концерт чи до театру, вважають, що це для них кривда. На тому становищі стоїть також адміністрація американського павільйону, біля якого є постійний американський театр. Бельгійці погодились остаточно на таку „концесію", хто купить театрально-концертовий квиток, доплачує тільки 20 франків за вступ на Виставку.

● **Керівна політична партія Бірми**, так звана Протифашистська ліга народної свободи, збунтувалася проти свого лідера, прем'єра У Ну. На з'їзді цієї партії, в якому взяло участь 4,000 осіб, з-поміж них 140 так званих найвищих радних, скинено У Ну з становища лідера і усунено 9-х його найближчих співробітників. У Ну закинено 133 провин, що їх він нібито допустився, щоб затримати при владі. Прихильники У Ну легковажать цю постанову, бо, мовляв, він все ще є прем'єром. У Ну задумує звернутися з радіопромовою до народу, щоб спертися на народному довір'ї, ігноруючи партію.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТУРБОТИ З КИПРОМ

Коли клопіт західнього світу з Ливаном належить до великої проблеми боротьби з безпосередньою і посередньою інфільтрацією совєтських впливів на Середньому Сході, то турботи з Альжиром і Кипром є, так би мовити, внутрішньо-родинними справами Заходу, бо вирішення їх залежить виключно від державницької мудрости, спритности й доброї волі двох передових націй Західньої Европи: Франції й Англії. Коли ж в Альжирі активним, безпосередньо заінтересованим чинником є 9 мільйонів автохтонів-мусульман, чужих психікою і ментальністю західньому світові, то на Кипрі Англія має діло з відламами двох націй-держав, з якими вона утримує військово-політичний союз. Ані Греції, ані Туреччині не можна закидати, що вони свідомо чи несвідомо діють на користь Москви, бо це — строго антикомуністичні країни, найбільше загрожені російсько-совєтським імперіялізмом і цілком свідомі своєї приналежности до оборонного бльоку держав Північно-Атлантійського пакту (НАТО). Тому гострий конфлікт, який протягом чотирьох років триває на тому середземноморському острові між англійською адміністрацією та його пів мільйоновим населенням, при чому 400.000 греків і 100.000 турків одночасно взаємно себе винищують, той конфлікт є не меншим актом оскарження супроти Англії, як альжирський конфлікт супроти Франції.

Англія, очевидно, скидає вину на греків і турків за ставлення одними і другими вимог, що їх неможливо здійснити. Соборницьке прагнення кипрських греків віддати свій острів під суверенність грецького материка створює небезпеку з погляду стратегічної важливости Кипру для НАТО. Кипр лежить всього лише за 40 миль від Туреччини, за 100 миль від Ливану, за 225 миль від Суезу і 250 миль від Греції. Він є найдалі на схід висуненою великою англійською летунсько-морською базою на Середземному морі. Що сталося б з цією фортецею, коли б у Греції прийшов до влади лівий уряд, який захоче проголосити „невтральність" у нинішньому двоподілі світу, не кажучи вже про прихід там до влади комуністів?! Це — головна причина, чому всі держави НАТО підтримують Англію в її спротиві погодитись на гасло „енозіс" — об'єднання — грецьких націоналістів, дармащо в принципі це гасло цілком оправдане. Так само дуже трудно було б перевести в життя вимогу турків — поділити Кипр на грецьку й турецьку частини. Поминаючи те, що турки становлять там тільки одну п'яту частину населення, трудно уявити, як можна створити на острові два ґетта, грецьке й турецьке, і щоб ті два ґетта на одній території величиною 3.500 кв. миль зберегли свою „суверенність" на довший час. Але Туреччина погрожує війною на випадок приєднання Кипру до Греції і доказує неможливість „співіснування" з греками на одному острові — актами саботажу й терору.

У цій ситуації, після скарги Греції проти Англії на терені Об'єднаних Націй і всіх попередніх невдалих спроб порозуміння між Англією, Грецією і Туреччиною, 19 червня ц. р. англійський прем'єр Мекміллен проголосив в парляменті новий плян у справі Кипру. Головні напрямні цього пляну такі: Кипр залишається під адміністрацією Англії ще на 7 років; Англія зберігає у своєму віданні справи безпеки на острові, військові й закордонні справи; всі інші справи належать до внутрішньої автономії острова, яку виконує екзекутивна влада з шістьох осіб, чотирьох греків і двох турків. Законодатну владу за цим пляном становив би парлямент з двох національних курій, грецької і турецької. Англійський губернатор мав би точно визначене право вета. За сім років цей стан мав би бути зревідований.

І Греція, і Туреччина цей плян відкинули. Грецький уряд подав за арґумент, що в тому проєкті не згадано нічого про право кипрських греків на самовизначення, а турецький — що в тому проєкті нема поділу острова на грецьку й турецьку частини. Справа перейшла на обговорення англійського парляменту. Губернатор Кипру Гю Фут прибув до Лондону. Реалізувати проєкт без співпраці місцевого громадянства — неможливо. Залишити ж статус кво — це значило б погодитися на продовження стану терору греків проти англійців і турків, а турків проти англійців і греків та протитерору англійської адміністрації на одних і других. Проблиск надії подає розмірно лагідна форма відкинення того проєкту Грецією і Туреччиною, приїзд до Англії в ролі півофіційного „обсерватора" лідера кипрських греків архиєпископа Макаріоса, свідомість в Туреччині, що останні виступи кипрських турків викликали поганий для Туреччини настрій у світі, врешті бажання спокою кипрських мас. Американська дипломатія діє в Лондоні, Атенах і Анкарі. Англійський прем'єр говорив про кипрський конфлікт, як про „послаблювання сили НАТО". Може все це разом додасть розуму й відваги, щоб вирішити справу по лінії компромісу всіх заторкнених інтересів.

НАГІНКА НА „РЕВІЗІОНІСТІВ"

Лондон. — Коли уважно аналізувати документи (резолюції, промови, заяви) комуністичних вождів різних країн, а в першу чергу Росії, Китаю й Югославії, то доводиться прийти до висновку, що спір з приводу „ревізіонізму" в так званих „народних демократіях" має причину не так у намірах Хрущова, як у політиці Китаю. Як це не дивно здається на перший погляд, але головним охоронцем ідейної чистоти „ленінізму" є тепер комуністична партія Китаю. (Не пишемо „марксизму", бо в теорії Маркса не було місця для відсталих азійських країн; уже сама назва основної Марксової праці „Капітал" дає зрозуміти, що Маркс досліджував продукцію і суспільні відносини в країнах високого розвитку капіталізму, і в цих індустріяльних країнах він сподівався переходу до соціялізму на ґрунті підготованім капіталізмом). Тепер, коли розрив між компартією Югославії і комуністами совєтського бльоку став фактом, можна пригадати загадкові слова Тіта на з'їзді компартії Югославії 21-го квітня. Тоді він сказав, що „є люди, які думають, що тільки війна може розв'язати питання суспільних змін". Коли Тіто говорив ці слова, то з контексту промови виглядало, нібито він мав на увазі „підпалювачів війни" на Заході. Але два тижні тому Тіто в промові до 50.000 югославських робітників назвав на ім'я тих, що вважають політику міжнародного замирення за непотрібну: китайські комуністи, — казав Тіто — „занепокоєні нашою мирною політикою коекзистенції". І слідом за тим згадав „ідею" китайських комуністів, мовляв, і після третьої світової війни із 600 мільйонів китайців лишилося б 300... Поміж сучасними диктаторами Тіто й Франко найбільші „пацифісти": вони розуміють, що кожна війна принесла б кінець їх влади. Китайські комуністи, навпаки, дуже войовничі. Атака на Корею, окупація Тибету і ін. показує, що маємо діло з новим імперіялізмом. В якій ситуації перебуває Хрущов? Після смерти Сталіна Хрущов і Маленков дещо злагіднили аґресивну лінію в міжнародних відносинах. Молотов, непохитний сталінець, був і є в опозиції до політики „коекзистенції". Хрущов відсунув Молотова на задній плян саме за те, що він був проти міжнародних конференцій з „капіталістами" і проти згоди з Югославією. І тепер, як бачимо, Хрущов викляв Тіта із комуністичної „церкви" і, давши на смерть мадярських революціонерів, зірвав можливість „вершинної конференції". Цього хоче китайський диктатор Мао Тсе-тунґ, і Хрущов пішов за його порадами. Чому? Треба думати, що проти Хрущова є сильна опозиція в компартії за його „ревізіонізм" супроти Сталіна, який розкрив перед цілим світом гнилизну большевицького режиму. Коли б противників Хрущова в СССР піддержали китайські комуністи, то диктатура Хрущова була б у великій небезпеці. Тому Хрущов, хоч і нерішуче, йде за порадами Мао Тсе-тунґа. І так совєтський бльок вертається до „сталінізму без Сталіна". В міжнародній політиці це є також поворот до „ленінізму". Бо з писань Леніна видно, що він уважав „коекзистенцію" між країнами комуністичними і некомуністичними на довший час за неможливу. В цьому китайські комуністи більш правовірні „ленінці" як Хрущов. Тому Хрущов боїться, щоб самому не попасти в категорію „ревізіоністів".

П. А.

ДЖЕФФЕРСОН І ДЕКЛЯРАЦІЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Напровесні 1769 року худий, високий адвокат, з лицем, вкритим ластовинням, виїхав з свого дому в горбкуватій місцевості, що належала тоді британській колонії Вірджінії. Його ім'я було Томас Джефферсон, а їхав він до головного міста Вільямсбурґу, щоб там зайняти свій перший офіційний пост.

Він мав тоді двадцять шість років і вже був знаний як науковець і винахідник, талановитий аматор-архітект і музика, а також визначний колекціонер. Хоч він і не мав політичних амбіцій, проте погодився репрезентувати свій повіт у леґіслятурі Вірджінії, куди його обрали за популярність і винятково здібності.

Джефферсон добре знав про різного роду несправедливості, що їх зазнавали колонії від британського уряду, який обмежував торгівлю тринадцятьох колоній в Америці, накладаючи на них безпосередні податки і не дозволяючи їм мати своїх представників у Лондоні. Зайнявши своє місце поміж іншими представниками від 57-ох повітів Вірджінії, молодий Томас Джефферсон перший висловив однодушне бажання свободи і протест проти тиранії англійського короля. Тоді було винесено багато сміливих резолюцій, і одною з них була резолюція з заявою, що король не має права обкладати колонії безпосередніми податками.

Вернувшись додому після того, як призначений королем губернатор Вірджінії розпустив леґіслятуру, Джефферсон глибоко поринув у нерозв'язані проблеми: де лежить причина тиранії? яка форма уряду найліпша, щоб уникнути тиранії? у чому полягають справжні, невід'ємні права народу?

Протягом літа він перечитав усі, які можна було дістати, книги про різні теорії щодо форм уряду. Поступово, з прикметною для нього вдумливістю, в його голові почала формулюватись нова політична філософія.

Через кілька років після того, як дальші утиски примусили тринадцять колоній об'єднатись і проголосити свою незалежність від Британії, саме Джефферсонові запропоновано написати Деклярацію Незалежности. Він був глибоко підготований до цієї праці і зміг, як ніхто інший перед тим, визначити справжнє становище людини на землі.

„Всі люди створені рівними, — писав він у 1776-му році. — Творець дав їм усім однакові невід'ємні права. Серед тих прав є життя, свобода" — тут з'явилась цілком нова концепція в історії політичної доктрини — „право на змагання до щастя".

„Якщо якийсь уряд у будьякій його формі стає деструктивним і не забезпечує народові всіх його прав, народ має право скинути такий уряд і створити новий".

Кожного Четвертого Липня ми, американці, святкуємо народження революційного акту, завдяки якому проголошено й підписано нашу незалежність — 182 роки тому — вічний документ, що пояснює і виправдує цей акт цілому світові, що дає нам свободу, рівність і право на щастя.

Загальна Рада

Любомир О. Ортинський

М. БАЖАН У РОЛІ „АДВОКАТА ДИЯВОЛА"

Аж на сороковому році існування УССР Москва дозволила Києву розпочати підготовчу працю для видання Української Радянської Енциклопедії, що в шістнадцяти томах мала б появитися до 1962 року. Як відомо, редакційну колеґію Енциклопедії очолив, як головний редактор, Микола Бажан, що саме на днях виступив у газеті „Радянська Україна" (ч. 140 з 18 червня ц. р.) з статтею, де повчає про те, яке велике значення для кожного культурного народу має своя власна енциклопедія. Але не інформація про енциклопедію і не плян праці редакційної колеґії є основною темою його висновків. Бажан, з волі чи неволі, намагається вияснити совєтському читачеві, які причини склалися на те, що народ і держава, про яку большевицька пропаґанда говорить, що вона перегнала Францію, Англію й Італію в різних ділянках продукції, ще не мають „свідчення про високий рівень національної культури", як він сам дефініює значення енциклопедії.

Оборона Москви коштом самозаперечення

Очевидно, таке завдання нелегке, бо для всіх відомо, що власне Москва винищила в 30-их роках квіт української науки й культури, зліквідувала незчисленних товаришів і самого Бажана. І з наказу цієї ж Москви „законсервовано" вже підготовані тоді до видання Енциклопедії матеріяли. Але цього Бажан не може написати, і тому, бороничи московського диявола і руїнницьку політику Москви в Україні, вдається до приниження свого народу, до применшення його інтелектуальних спроможностей, хоча на вступі пише, що треба подолати „нерівність, на яку, за умов буржуазного світу, приречена культура багатьох народів, залічених расистськими імперіялістичними ідеологіями до ранґу народів „малих" „неісторичних", „недержавних" і т. п. Таким чином обороною московського насильства він сам деґрадує свій нарід до рівня малоосвіченої маси. М. Бажан пише: „Відомо, що ще в 1930 році провадились підготовчі заходи щодо видання Української Радянської Енциклопедії. Проте, це видання здійснене тоді не було. Крім всяких інших причин, однією з найголовніших була та, що кадри озброєної марксистсько-ленінським знанням української інтеліґенції були тоді такі незначні, що їм не під силу було піднести на потрібний науковий рівень велику і струнку будівлю Енциклопедії".

Неприємні факти

Але Бажан має, чи йому поставили, ще інше, трудніше завдання. Він мусить доказати, що заплянована Українська Радянська Енциклопедія буде першою українською енциклопедією взагалі. Із зліквідованими діячами української культури і науки порадив собі Бажан, називаючи їх неуками недозрілими, для виведення „стрункої будівлі Енциклопедії". І хоч в цей спосіб тяжко образив він своїх помордованих товаришів, але може не боятися, що хтось відважиться йому заперечувати. Однак, що зробити з фактом, що вже є дві українські енциклопедії: одна видана у Львові в половині 30-их років, і друга, видавана на еміґрації? І про обидві, а головно про еміґраційну, знають сьогодні в Україні. Тут не залишилось Бажанові нічого іншого, як скористати із заялозеного штампу большевицької пропаґанди. Про ці дві енциклопедії, що фактично не дозволяють заплянованій тепер большевиками УРЕ називатися першою, він пише: „В добрий час починається напружена робота над виданням першої енциклопедії українського народу. Так, першої, бо не можна вважати за енциклопедії ті нашвидкуруч зліплені, нафаршировані націоналістичними вигадками й антирадянськими наклепами словникоподібні видання, що свого часу за пілсудчини фабрикувалися націоналістичними колами на Західній Україні, чи виходять зараз під покровительством американських „меценатів" у Західній Німеччині або Канаді.

Очевидно, Бажан добре знає, яку „поміч" давала пілсудчина видавцям Української Загальної Енциклопедії на Західній Україні, і він напевно не зле поінформований про те, як „плавають" в американських долярах редактори Енциклопедії Українознавства в французькому Сарселі. І не мусить головний редактор УРЕ, Бажан, подорожувати від міста до міста, щоб збирати кошти на видання своєї УРЕ, як це нещодавно робив проф. Кубійович. Але, не зважаючи на те, що українська наука на еміґрації не має навіть приблизно тих умов, що їх можуть мати закуті Москвою науковці у виконуванні певних доручень в Києві, вона єдина заступає сьогодні з честю непофальшовану правду про Україну і про її боротьбу. Вона не понижує українського науковця служінням московському імперіяльному дияволові, а робить те, що в її скромних силах на кошти, зложені українськими людьми, які саме тому опинилися поза межами дорогої їм батьківщини, що Бажан і подібні до нього мусять кривити душею, мусять в „суверенній" УССР відстоювати право на українську мову, на українську книжку, мусять до значення „історичної події" підносити факт видання енциклопедії. І мусять фальшувати правду. Бо вже з того, що подає нам Бажан про цілеспрямування УРЕ, бачимо, що будуть доказувати читачам в цій енциклопедії.

Поінформувавши про те, що УРЕ матиме 15-16 (точніше кількість томів невдовзі буде визначена) томів, обсягом кожен том в 36-40 друкованих аркушів, міститиме 70 тисяч статтей ... понад 7 тисяч ілюстрацій, кольорових вставок, карт і креслень, він уточнює, що репрезентована ним „наука і культура української соціялістичної нації ... розвивається в нерозривній єдності з розвитком проґресивної культури людства", і що „єдність походження, спорідненість історії, мови, національного характеру, віковічні традиції спілкування і братерства української культури з російською не тільки не послабли, а навпаки зміцнилися".

З таким ідейним вантажем приступає Микола Бажан до видавання „першої енциклопедії українського народу" і ми вже знаємо, що вона доказуватиме якою щасливою почуває себе Україна в російському поневоленні. А тому, щоб ця „перша" енциклопедія не стала дійсно одиноким свідченням про українську культуру, українці у вільному світі, не за чужі, а за свої тяжко запрацьовані гроші допоможуть відданим і жертвенним українським науковцям закінчити правдиву українську енциклопедію.

М. Федорів

ПРОБЛЕМИ НАШИХ ХОРІВ

Гарним виявом нашого культурного життя, що вкорінюється серед нас, розвивається і входить в традицію, є пописи учнів наших музичних шкіл, мистецькі виставки й вечори, вокальні та інструментальні імпрези. Але цього ще замало. Нам треба творити такі мистецькі клітини, які б, поставлені фахово, променювали назовні, мали всі прикмети доброго мистецтва.

Знаємо, яким широким відгомоном відбилося в світі концертове турне Капелі Кошиця, яку корисну роботу виконала Капеля Бандуристів в Німеччині, а почасти і в Америці, якого великого морального успіху добився хор в Байройті, по розвалі Німеччини, якому німецька преса і фахові критики не знаходили слів похвали. Таких появ нам треба більше, не тільки для нашої духової поживи, але й для усвідомлення чужинців, хто ми є, яка в нас культура та в чому полягають наші прагнення.

Професійних капель ми плекати не всилі, бо на це треба великих фондів. Зате хори, творені серед наших більших громад, піднесені до високого мистецького рівня, можуть робити чудеса.

На жаль, найбільшою перешкодою в цьому стоїмо ми самі, з нашою груповістю, яка роздрібнює наш національний потенціял, творить анархію й суспільний балаган, нездібний зродити нічого імпозантного і тривкого. Це невідрадне явище лягло хронічною недугою майже на всі наші більші скупчення. У висліді цього постають непролазні джунґлі всякого роду безвартісних імпрез з довгими, часто нудними промовами й примітивними програмами, що витворюють нестравність і втечу громадянства від них.

Дальшими причинами браку концентрації наших сил у творенні фахово-мистецьких одиниць є індиферентизм і заник вищої ідеї в тих людей, що, хоч стоять осторонь від групових загород, але для загальнонаціональної справи безінтересовно нічого дати не хочуть.

Ось причини, що творять у нас кризу не тільки в загальнокультурних, але й у хорово-мистецьких змаганнях, що торощать всяку ініціятиву в цьому напрямі і не дають змоги розвинути й того, що серед великих труднощів вже існує.

По більших центрах маємо ми діючі й самостійні хори, але більшість з них недомагає під тим чи ін. оглядом. Переважно трактується їх по-аматорськи, радше для товариської зустрічі, як серйозної мистецької праці, з постійним браком доброго голосового матеріялу, а що найважливіше — відсутністю кооперації самих членів хору та ширшого громадянства. От, напр., в Шикаґо є багато хорів, але всі вони недомагають під огл. голосовим, дисциплінарним або технічним. Не раз аж прикро робиться, що така велика громада не може здобутися навіть на один репрезентативний хор, хоч стільки чудових голосів кружляє безчинно.

Вже так у нас завелося, що весь організаційний тягар, як і тягар ведення хору лежить на нещасному диригентові, що часто переходить границю його сил і вкінці втомлює. Шануючий себе фаховий диригент, не маючи для праці таких умовин, як сильний організаційний провід, дисципліна і голосовий матеріял членів, резиґнує, не зважаючи на найкращу волю віддатись всеціло цій справі. На цю тему лише теоретизується час від часу, в цьому напрямі є познаки доброї волі, є здорові думки, але на ділі остається все та сама інертність, брак ініціятиви та чинної допомоги від громадянства.

Проблиск уздоровлення в цій ділянці вже появився також і в Шикаґо, і започаткував його український чоловічий хор „Трембіта" в Дітройті, що вийшов переможно з усіх труднощів завдяки групі людей різного віку і професій, політично не розтріпаних і поважно думаючих, овіяних духом вищої ідеї і жертвенної посвяти для вищої, всенародної цілі. Це дійсно позитивне й рідке в нас явище. Цей гурт людей, в числі під п'ятдесятку, є свідомим свого завдання і викликає бажаний ефект та високу оцінку серед слухачів. Його поява на шикаґівській сцені 31-го травня ц. р. викликала подивугідне враження і дала доказ, що, при добрій волі, зрозумінні ваги справи, сильній ініціятиві та

(Закінчення на стор. 4-тій)

НАДХОДИТЬ ДОЩ...

Надходить дощ,
Шумлять бліді берези...
Рвуть блискавиці
сірих хмар рядно...
А дужий грім
зустрів такі дієзи
Що злякано дзвенить вікно.

Тікає день. Скриплять вози
на греблі...
Під чередою
стогне осокорь...
І раптом шріт —
дрібні перлові краплі...
І знову вітер, гуркіт і вогонь.

І вже туман пливе,
бреде над полем,
Щоб на хвилину
сонцем розцвісти,
Щоб навіть я з надією
та болем
Твої старі перечитав листи.

Є. ПЛУЖНИК

Євген Онацький

ШЛЯХОМ НА РОТТЕРДАМ

(До 20-ліття трагічної смерти сл. п. полк. Є. Коновальця)

(28)

„Вони скоро вийшли, а я залишився, читав часописи і ждав. Ждав п'ять, десять хвилин, далі півгодини, годину. Вони не поверталися. Я — неспокійний до божевілля. Виходжу на вулицю, — ні живої душі, темно, зимний морський вітер. Зовсім безрадний, а в душі неспокійний, майже певний, що щось сталося. Розраджує мене думка, що, може, Вождь пішов до готелю спати, певний, що я так довго не ждатиму.

„Господар збирається зачиняти льокаль, — я буду змушений відійти.

„Дванадцята година надходить... Нараз відчиняються двері і входять вони обидва.

„Скоро, разом, виходимо з льокалю. Бачу, що Вождь ще не докінчив балачки, бо просить, щоб я ще залишився позаду. Мені це все неясно, але по тому напруженні нервів заспокоює мене обставина, що все в порядку.

„Приходимо до міста. Вельмуд прощається, умовляється на наступний день і таксівкою від'їжджає до пристані.

„Ми йдемо до „Атлянти" на чай. Роблю дуже гострі викиди Важдеві, як може він так необережно поступати, і даю слово, що більше до такого не допущу, якщо буду з ним ще в аналогічних обставинах.

Вождь сам дуже схвильований. Каже, що йому спершу поведінка Вельмуда видалась підозрілою, але він її тепер розуміє.

„Кажу, що фактично Вельмуд йому нічого важливого не сказав, разказував натомість про настрої і відносини серед „берлінців" до Організації і до Вождя.

„Він хоче, щоб Вельмуд, хоч він просив Вождя про дискрецію, — сказав це на другий день при мені. Йшло про те, що берлінська група (Сніп, Іртен, Мек і Оршан) старалися приєднати його до путчу проти Вождя. Далі казали йому, щоб переказав на СУЗ, що фактично провідником є не Вождь, а Ярий, і вони лише Ярого визнають провідником. Ці балачки вели з ним у першу чергу Сніп і Іртен. Рівночасно про Вождя мали висловлюватися ординарними словами та твердили, що він є радше тим, що саботує революцію, а не її Вождем.

„Ця справа схвилювала дуже Вождя. Він казав, що хоч йому відомі настрої берлінців, але ніколи він не сподівався, щоб це могло так далеко посунутись.

„На другий день Вельмуд це все потвердив при мені.

„По тому говорили ми довший час ще з Вельмудом про різні явища суспільно-громадського життя. Я вияснював, на якому тлі могло постати таке явище, як із берлінцями, та що воно не є загрозою для Організації. Вождь розповідав про популярність нашої Організації та його імени серед зовнішнього світу, про нашу співпрацю та великі наші перспективи на Далекому Сході.

„З великою цікавістю слухав тих речей Вельмуд. Твердив, що тепер „буде мати, що передавати", бо ці справи дуже цікавлять „наших" там: ми дали йому кілька пропозицій організаційного характеру. Він обіцяв усе зробити. А Вождеві, зокрема обіцяв на другий раз привезти різні технічні „штучки", якими націоналісти „там" мали продемонструвати своє існування (машинка до писання та ручна друкарня).

„Від самого початку стичности моєї з східньо-українськими справами я все, як і всі ми, заступав становище, що східньо-українські націоналісти мусять себе теж чинно під нашою фірмою проявити, бо це єдиний засіб пропаґанди та популяризації націоналізму на СУЗ.

„Вельмуд усе протиставлявся таким прийомам, мовляв, для СУЗ це не потрібно. Націоналізм там і так відомий. Тим разом привезли ми Вельмудові більшу кількість літератури й летючок. Я запропонував, щоб у найближчий час розкинуто летючки під час вистави в київській опері. Цей акт не наразить нікого, бо той, що виконає, може скористати з темряви, а пропаґандивний успіх буде великий, бо в опері в Києві збирається вся сметанка большевицька і чужинці.

„Вельмуд згодився на це і обіцяв, що повідомить, коли це буде виконане.

„Я ставив Вельмудові таку пропозицію в першу чергу для контролі. Йшло мені про те, щоб раз остаточно ствердити, чи відомості, які він привозить про організацію, правдиві, чи все це лише слова.

„Вождь не настоював на ніяких виявах „там", мовляв, розконспіруються, а краще, щоб додержала організація до поважніших подій.

Все ж таки стало на тому, що ми мусимо довідатися про якийсь їхній вияв, а це річ їхнього Центру підібрати, як і що.

„Це була остання наша зустріч утрійку. Вождь, одначе, не говорив Вельмудові, що вже виїжджає. Вельмуд пропонував автом поїхати спільно ввечері до Гааґи на оперу. Вождь погодився на це, і ввечері мали ми стрінутися, як звичайно, в умовленому місці.

„Пропозиція Вельмуда занепокоїла мене. Я сказав про це Вождеві.

„Увечері Вождь виїхав, і я сам прийшов на зустріч Вельмудові, сповіщаючи його про несподіваний виїзд Вождя. Вельмуд виявив невдоволення з цього приводу.

„Ми вдвійку повечеряли, розмовляючи про різні загальнополітичні справи. Хоча Вельмуд рідко ставив конкретні запити відносно нашої Організації, тим разом почав розпитувати; зокрема цікавився, яких противників має Організація в українському суспільстві та які „націоналістичні" групи існують поза Організацією.

„Як звичайно в таких випадках, я відповідав вимиливо.

„Слід згадати, що цим разом привіз Вельмуд із собою деякі речі на спомин, що їх приносив частинами на зустрічі. Це були книжки, цигарки (чотири коробки), цукорки (дві коробки), вишивки.

„Частину з цього забрав із собою Вождь, частину я, а цигарки переслав я поштою на адресу Колодзинського.

„Я звичайно, перебираючи речі від Вельмуда, їх при ньому відкривав, проти чого він застерігався, бо, мовляв, хтось може побачити, а це виглядає підозрілим. Грибівський помилився, переповідаючи свою розмову з Барановським.

„Вождь купував різні речі теж для Хом'яка, його дружини та Вельмуда — білля, годинник, папіросницю, золото, про яке просив спеціяльно Хом'як.

„Вождь дав виразне доручення Вельмудові, щоб він черговий раз привіз із собою знову деякі речі з совєтського побуту. Не чув я точно, про що йшло...

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Проф. Юрій Бойко

голова асоціяції незалежних науковців, відвідав нашу громаду і мав ряд виступів. Крім стрічі з клітинами ОДВУ і братніх організацій, мав він цікавий доклад в домі СУМА 8-го червня на тему „Національні зудари в СССР і проблеми нашого визволення". Не знати, чи сильний дощ, який лив як з ведра, чи нехіть до науки, а може і одно й друге, були причиною малої фреквенції слухачів. Але прийшло 70 людей, все ті самі, знані обличчя, що всюди присутні. Збірка, якою зайнявся УЗХрест, принесла 103 дол. на потреби асоціяції.

Український З'їзд Лікарів

відбувся у нас з кінцем травня. Лише конвенція УНСоюзу перешкодила мені бути но тому З'їзді. У зв'язку з цим З'їздом вийшли на яв деякі дуже інтересні факти. Шикаґо є найбільшим скупченням українських лікарів у вільному світі. Мало є міст, на рідних землях, де було б 97 українських лікарів. А в стейті Іллиной є 211 українських лікарів, отже більше як було їх до війни у Західній Україні. В цілій Америці є їх коло 700. Це значний доробок, який постав щойно під час і по війні, бо через „нумерус клявзус" в Польщі, українцям був вступ до медичної професії неможливий. Як інакше виглядала б тепер українська збройна боротьба з окупантами, коли зважити, що УГАрмія не мала ким обсадити лікарських становищ в полевих шпиталях.

Головний контролер Петро Пуцило

є в історії нашого міста на Півдні другим головним урядником УНСоюзу. Південь Шикаґо це велике скупчення українців в чотирьох парафіях з дільницями Борнсайд і Пулман з 10 Відділами УНСоюзу і дальшими п'ятьма в передмістях Келумет Ситі, Ленсінґ, Джолієт, Гемонд і Ґері.

Перший раз мав цей район свого головного урядника 45 літ тому в особі пані М. Білик, яка була головною містопредсідницею. Пані Білик живе ще й нині, є здорова й має крамницю з квітами на Арчер Евню.

Історія іконостасу церкви св. Миколая

вимагає доповнення. Я свого часу писав, що це праця і твір нашого артиста С. Гординського. В дійсності крім артиста-маляра Гординського головну працю конструкції столярських робіт виконала фірма п. Павла Марка з Ню Йорку. Пан Марко був делеґатом на конвенцію УНСоюзу в Клівленді а по конвенції поїхав просто до Шикаґо для викінчення праці. Два дні шукав я його в Шикаґе, на жаль, не міг стрінути. В тому часі був тут теж скульптор Литвиненко в тій самій справі. Як виходить зі слів п. Марка, то його фірма збудує ще в церкві св. Миколая два побічні іконостаси і тетрапод.

Щаднично - Позичкова Спілка „Тризуб"

— „Тройдент" може бути горда з того, що вибрала добре українське ім'я в обох мовах. Доказом цього є та обставина, що інша українська спілка того роду в Нюарку змінила назву на „Тройдент". Отже дістав шикаґовський Тройтент союзника в Нюарку. Інтересним є, що обома спілками завідують союзовці. Нюаркський Тройдент має союзовців Василя Салабура, Мих. Басараба і д-ра Утриска. Всі три були делеґатами на конвенцію УНСоюзу в Клівленді. Ім'я „Тройдент" було початком великого успіху в Шикаґо, буде теж і в Нюрку. Добре ім'я люди хвалять, а не критикують.

Пані Коваленко - Івченко

письменниця, що працює в Голосі Америки у Вашинґтоні, відвідала наше місто в службовій справі. Для радієвих авдицій, які Голос Америки висилає за залізну куртину, вона збирає правдиві матеріяли й накручує їх на плиту. В Шикаґо зібрала вона багато такого матеріялу, мала теж інтервю в тій справі з п. Дужанським, Панасюком і мною. При нагоді стрічі з п-ею Івченко мав я нагоду стрінути теж панну д-р Кохно, працьовиту українську представницю українського жіноцтва, що діє, а не лише говорить. Перебуває вона тепер в Шикаґо і працює для штабу 5-ої армії в освітньому рефераті. Праця д-р Кохно дуже важлива, коли зважити, як мало американці знають про Україну, як мало читають і орієнтуються в історії і географії Европи, а східньої зокрема.

Російська Загадка

8-сторінкова пропаґандивна брошурка англійською мовою (Рашен Рідл) заливає хати українців із східніх земель. Райони чисто американські теж дістають таку бібулу. Брошурку видає Фундація „Правда про Росію" в Ню Йорку, секретарем якої є Андрей Дикий. Яка ціль брошурки. Відвернути увагу вільного світу від намагання воювати з Росією, а звернути її на правильну путь боротьби з комунізмом. Справу України й українців збуває брошурка твердженням, що Росія є федеративна держава, подібно як Америка. Україна є заступлена в уряді і в армії. Одинокі Москалі Булґанін і Жуков були замінені Хрущовим і Малиновським. Головним командантом Берліна — ген. Дуброва; генерали Коцюба і Гребенюк здушили мадярське повстання а невдоволення в'язнів у Воркуті втихомирив ген. Дерев'янко. Українськими маршалами є, мовляв, Тимошенко, Буденний, Рибалка, Соколовський, Федоренко, Москаленко, Штеменко, а командантом балтійської фльоти є адмірал Кабаненко. Брошура закликає не вірити псевдоекспертам, які хочуть ділити Росію на малі держави.

Але подібно як в американській громадянській війні патріоти з Півдня і Півночі врятували Америку, так всі три слов'янські народи не дадуть розчленувати спільної матушки Росії, каже брошурка, яка закликає складати грошові пожертви на „Фонд Росії".

Д-р Сас - Яворський

приїхав з дружиною до нас на запрошення Українського Арт-Клюбу 14-го червня. В залі Іллиной Атлетід Клаб відбувся бенкет-танець, на якім промовляв, популярний тепер, ветеринарний лікар українець, з Люїзіяни. Імпреза була на „висоті". Без промов, хвальби, по добрій вечері, представлено д-ра Яворського. Добре зробив він, що промовляв по англійськи, ба учасники бенкету переважно люди родженої в Америці ґенерації, воліють добре зрозуміти про що йде мова, а це у них можливим краще тоді, як до них промовляти по англійськи. Д-р Сас-Яворський людина динамічна, не уступає перед невдачами, не вірить в „камплекс", високо кваліфікує українців, їх мову, їх культуру і знання. Він вміє здобувати прихильність американців, взагалі він добрий в товаристві серед своїх і чужих. При тому він і його пані незвичійно товариські і чемні. Таке враження винесли люди, що були на імпрезі. Його історія як він дістався перед телевізийний апарат така інтресна, що варто зробити з ним окреме інтервю і подати в пресі до відома нам, як треба слави Україні добувати, і як прихильність американців до себе привернути. На імпрезі не дали йому люди спокою, добре вимучили, бо кожний хотів його пізнати, привітатися, поговорити. На годину мусів вийти, бо його товариші по фаху цього самого вечора мали теж малу імпрезу з нагоди його приїзду. Але на час вернувся і в дружній атмосфері при співах і дотепах провів час серед нас аж до пів до другої години.

Про український Арт-Клюб треба ще додати, що він щорічно фундує стипендію для студента університету.

З головних точок промови д-ра Сас-Яворського треба відмітити: В Америці можемо багато прислужитися справі визволення України, але як американці українського роду мусимо переконувати американських діячів і політиків, що вони є вибраними американцями і мають служити Америці, а не прислуховуватися до голосу Хрущова. Здобувати американські позиції, бо з таких легше нам говорити а найважніше, тоді будуть нас слухати, що ми говоримо. Переконувати американців, що Україна на Сході Европи перша боронила свободи, в ім'я якої гинули найкращі наші сили. Голосити про те, що свободолюбний народ України в обороні „юкреніен вей оф лайф", створив Запорозьку Січ, яка боронила Чотирьох Свобід, аж до зруйнування її Катериною ІІ-ою.

Трийцятиліття Українського Танку

в Америці і ювілей балетмайстра Василя Авраменка влаштувала наша громада врочисто. Окремий Комітет Прихильників Українського Танку зорганізував 15-го червня в залі Шопена Масовий Виступ Танкових Дружин, яких впродовж 6 тижнів вишколив Авраменко. Всі українські танки від Аркана до Чумака побачили сцену. Потіхою були ті найменші дівчатка і 4-річні козаки в шараварах і козацьких шапках, які йшли навприсюди. Повна заля Шопена, тисяча людей подивляли Авраменка і його невтомну працю 30-ох літ. Не видержав і сам теоретик і практик української танкової штуки Авраменко і, хоч йому 60-тка минула, вшкварив Гопака, обкиданий квітами, при окликах й одушевленню присутніх. Промову про український танок в поході, мав дописувач, а д-р Сас-Яворський вітав Ювілята з його 30-літтям праці на полі виховному українських дітей, з яких колись напевно виростуть добрі оборонці України в Америці. Він теж підкреслив велику вартість танків, як засобу для популяризації імени України. Танцюристи одержали дипломи з рук пані Сас-Яворської. Довгою програмою вміло проводив проф. В. Іващук. Присутні зложили теж грошовий дар на дорогу п. Авраменка до Европи. Вечером в клюбі Комо відбувся бенкет за участю 100 учасників.

Українська Кераміка

занедбана і призабута в Америці, знайшла свого мецената, композитора і продуцента. Є ним Євген Курилюк, УСС, родом з Городниці біля Коломиї. Походить він із знаної родини українських гончарів, а його дідо Марко Бахматюк (Бахмінський) мав вже вироблене ім'я в тому промислі. Гончарські вироби, які виробляє наш новий індустріяліст, є ще в почтках. Я бачив готові вже речі, тарілки, вази, пуделка, збанки, на яких зображена вся українська історія і географія. Нова українська фірма має осідок в Шикаґо, де відбувається креслення, геометризація й композиція а випалювання (тричі) відбувається в Сейлем, Огайо. Як відомо, стейт Огайо має добру глину і є центром виробів гончарських та цегли. Був час, ще за моєї пам'яти, що всі „гайвейс" в Огайо були виложені червоною цеглою.

В розмові з п. Курилюком я довідався, що його фірма „Артіна" - Арт Чайна Ко. приступить незадовго до масової продукції кераміки і гончарства, що знижить ціни до того ступня, що пересічний українець буде міг позволити собі на повну кухню в українському стилю. Теж американці, які є дуже вибагливі на порцеляну з Китаю чи Чех, напевно теж полюблять українські взори тарілкового накриття й інших причандалів кухні та сальону. Замовлення на вироби вже можна надсилати, а до 30 днів вони будуть виконані — заявив мені симпатичний, новий наш фабрикант, який щойно 7 літ в Америці, з того 4 роки був в Канаді.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Успіхи нашого земляка

14-го червня 1958 р. відбулися в дній з найбільших заль готелю „Картер" величаві річні збори - конвенція Інституту Американських Ощадностево-позичкових Кас, з осідком в Клівленді, Огайо. На програму вечора складалися дві засадничі частини: роздача свідоцтв і дипломів студентам-курсантам і вибір нового виділу на слідуючу каденцію. В першій частині на чоло вибився наш земляк д-р Володимир Боднар, який як одинокий з-поміж 200 студентів в присутності 600 осіб з ділянки банковости — репрезентованих близько 40 ощад.-позичковими компаніями з Клівленду, а навіть з дальших околиць стейту Огайо, одержав нараз аж два дипломи за успішне закінчення вимаганих іспитів. Д-р Володимир Боднар, родом з Галичини, приїхав до цієї країни осінню 1949 року, а свої фахові студії закінчив в липні 1957 р. зі ступнем доктора економічно-комерційних наук на Високій Школі Заграничної Трргівлі у Відні, Австрія. Д-р Боднар вже від шістьох літ працює в нашій найбільшій фінансовій інституції в ЗДА в т. званих „Парма ощадностево-позичкова спілка-компанія" в Клівленді, Огайо, а від двох літ сповняє функції заступника керівника в українській філії вищезгаданої інституції.

На маргінесі мусимо відмітити, що д-р В. Боднар є також знаний нашому широкому загалові, як співак-соліст (баритон) і бере часто участь в різного рода імпрезах нашого міста. Як зачуваємо, д-р В. Боднар має в пляні відчинити своє приватне нотріяльне бюро.

А. Ф.

Йонкерс, Н. Й.

Дитячі імпрези

У травні відбулося кілька імпрез дітей і для дітей. 4-го травня відбувся дитячий концерт української народ. школи, яка щораз краще розвивається. 11-го травня парахіяльний уряд, згл. о. декан Клос, влаштували на свій кошт дитячий пікнік на шкільній площі для дітей і парох. школи і всіх дітей інши шкіл, які приналежні до нашої парохії.

У половині травня основано 19-ий Відділ Юного СУМА, який нараховує 68 дітей. Це заслуга у першій мірі п. Павла Ревака, реф. Юного СУМА.

Дня 25-го травня відбувся дитячий попис Юного СУМА і других дітей у галі Дому СУМА, який мав показати працю і успіхи діточої самодіяльности. Слід тут підчеркнути організаційну працю п. П. Ревака, п-ні Н. Кудрик — (деклямації, виставки), п-ні М. Саламон — (укр.нац. танки) та мґ-ра В. Черевка — (дитячий хор), і других осіб.

З жалібної карти

15-го травня відійшов у вічність тихий а визначний своїм характером, бл. п. Іван Кіналь, уродженець бережанської землі. Вельми праведний у житті та працьовитий, він давши, як примірний батько, високу медичну освіту свойому синові, решту своїх прибутків на протязі довгих літ жертвував в першій мірі, як прикладний християнин, на будову церков і в Америці і на Україні. Рівнож щедра його рука не забувала і за читальні „Просвіти" і Рідну Школу та всі інші українські інституції. Відчули його добре серце також многі скитальці, яких він численно спровадив і опікувався в 1947 - 1952 роках. Тиха та благородна праця, а не розголос були девізою його життя. Залишив у великому сумі одинокого сина д-ра Василя Кінала, невістку та трьох внуків. Йонкерська громада численно відпровадила Покійного на місце вічного спочинку.

С. М. К-а

Балтімор, Мд.

„Коза-Дереза" - Діточа опера на шкільній сцені

Ще не встигли ми поскладати наших протестаційних гасел та заспокоїти гніву проти побуту в Балтіморі — хитрого лиса, совєтського амбасадора Меншикова з доповіддю в Адвокатській Палаті, як запрошення Школи Українознавства повернули знов нас фронтом до працюючої громади.

Цим разом Школа Українознавства в Балтіморі на закінчення шкільного року, в неділю 15-го червня в залі ІВКА дала нагоду бути гордими не лише з нашої молоді, але також з її ідейних відданих педагогів. Молодь школи виставила з небувалим успіхом „Козу - Дерезу" музичну казку - оперу Миколи Лисенка і „Серед Квітів" — фантастичну казку в обробці проф. Марії Хоми.

Треба було бути присутнім на залі глядачем, щоб задоволено спостерігати і відчути, як із захопленням відкликалась авдиторія і на сольові партії молоденьких артистів, на хорові співи, на їх прекрасні костюми, на ефектну декорацію сцени. І ця лисичка, і коза, вовчик, зайчик, рак, ведмедик та інші; і ті пречудові квіти, всіх їх витончені співи і танці, наповнювали серця радістю і гордістю з добре виконаного обов'язку супроти далекої, але якже дорогої Батьківщини - України.

Як певно та з повним відчуттям виконуваної ролі співали свої партії молоденькі артисти, як ніжно доносили до сердець батьків те Євшан-зілля безмежного духа української землі. І не одному заблисли на очах сльози, коли квітка-троянда вкінці закликала: „Жийте в згоді і любові, — діти, бо ви одної матері, одна у вас усіх мета і сила ваша у згоді", а в той час із поза сцени настроєво супроводив хор мелодійно — „де згода в сімействі". А в тій врочистій хвилині свідомість походження і національне почуття виростало у глибині дитячої душі і в уяві створювало ясну візію країни їх батьків, вимріяної і поневоленої тепер.

Так і відчувалось, що жертвенна праця наших педагогів не пішла намарно, що школа і навчила і виховала молодь у свідомості грядучих завдань перед українською молоддю, у любові до рідного мистецтва і до краси в житті, а передусім в пошані і любові до нашого гасла: Бог і Батьківщина!

Безцінний це капітал, непроминаюча вартість, про яку один з виховників Мерилендського Університету писав: „Йдемо вам назустріч, бож робіте із своєю молоддю великі діла!" Так, спільними зусиллями виконуємо, без розголосу, великі діла! Невтомною і жертвенною працею педагогів - вчителів, часто майже героїв цього зматеріялізованого часу, свідомою і працьовитою нашою молоддю і наших патріотів-батьків.

Школа Українознавства в Балтіморі, виховуючи невпинно молодь на протязі 6-ти літ свойого існування, створила вже собі серед нашої громади пам'ятник нерукотворений.

Серед дружнього педагогічного персоналу тієї школи, педагоги подружжя п-ви Хоми відзначилися найбільшим вкладом праці і доброї волі. Зокрема проф. Марія Хома була душею усіх шкільних імпрез, авторкою майже усіх вартісних і мистецьких вистав, а остання — „Коза - Дереза" і „Серед Квітів" — це безсумніву, корона піонерської праці цього такого скромного, але як безмежно відданого українській молоді — педагога.

На виставі опери „Коза-Дереза і казки „Серед Квітів" — акомпаніювала з успіхом п-на Оксана Мацюрак, студентка місцевої Музичної Консерваторії. Директором Школи Українознавства в Балтіморі є проф. Б. Зелинський.

(А. — ка)

Филаделфія, Па.

З діяльности Товариства „Самопоміч"

(Закінчення)

Кожного року проводить зеленосвяточну збірку для скитальців в Европі, а зібрані фонди пересилає через свою Централю до СХС в Мюнхені. Річно наш Відділ висилає до 1,500 дол. а в загальному до цього часу понад 7,000 дол. Тим способом допомагає СХС вести допомогову акцію для залишенців в Европі. На Діточий Садок у Мюнхені вже п'ятий рік Відділ платить 25 дол. місячно. В 1957 р. спільноз „Кредит. Кооп. Самопоміч", виасиґновано 200 дол. на Енциклопедію Українознавства та 100 дол. на місцевий Пластовий Дім. В минулому році жертвовано на Джемборі та Пласт. табори і оселі СУМА в Бельгії та Німеччині понад 200 дол. Від року Відділ збирає уживану але в дуже доброму стані, одежу і висилає для українців в Польщі, в першій мірі для студіюючої молоді. До цього часу вислано понад 30 пачок одежі вагою 25 до 40 фунтів пачка. Оплата пошти коштує вже понад 200 дол.

Відділ Самопомочі удержує сталого урядовця, який полагоджує справи подань на горожанські папери, податкові зізнання, всякі закони вимагані зголошення та цілий ряд інших справ, які висуває життя. У домівці знаходиться теж невеличка бібліотека з якої користають члени. Майже кожного місяця влаштовується „Жива Газета", яка завдяки п. Д. Левчукові, стоїть на високому рівні. Звичайно прелеґентами „Живої Газети" є проф. Л. Шанковський, д-р Гр. Лужницький, д-р П. Мірчук, д-р М. Рибак, інж. Лев Яцкевич, проф. П. Ісаїв і багато інших громадян, які виголошують короткі реферати на різні цікаві теми, включно з політичними оглядами.

Відділ вдержує зв'язок з американськими організаціями, що дає можливість пропаґувати добре ім'я України серед американців. Голова нашого Відділу д-р М. Ценко у 1957 році виголосив 22 реферати в різних американських клюбах, організаціях і школах на теми „Життя родини", „Виховання молоді" „Шкільний систем на Україні" та інші. Репрезентував „Самопоміч" на конґресі для справ горожанства у Вашинґтоні.

Зорганізовано кредитову кооперативу „Самопоміч", яка на протязі трьох літ зібрала понад пів мільйона уділового капіталу й не одному з членів стала в пригоді. Це теж поважний осяг у так короткому часі. Наш Відділ має власний, в цілості сплачений дім, куплений перед 5 роками за 10, тисяч. В домі міститься бюро Т-ва „Самопоміч", Кредитова Кооп. і Т-во Українських Інжинерів. Двох кімнат раз в тижні уживає безплатно школа українознавства. Музичний Інститут веде у нашому домі навчання дітей музики чотири рази тижнево.

Це тільки в коротких уривках подано працю нашого Товариства. На жаль чим далі, тим більше огортає наше громадянство якась оспалість, чи змучення. Багато ухиляється від громадської праці та від членства „Самопомочі". Бо висліди були б в десятеро більші, коли б ширший загал української громади піддержав „Самопоміч". Не тільки у Филаделфії, але й в усіх інших містах, де знаходяться її Відділи.

М. Мадай

ДОДАТКОВА ОПЛАТА ЗА „СВОБОДУ"

Починаючи з днем 1-го липня, всі передплатники „Свободи", так члени, як і не-члени Українського Народного Союзу, зобов'язані вплачувати малу додаткову суму на покриття схвалених Конґресом ЗДА збільшених оплат за поштову пересилку газети. Так постановила остання, 24-та Конвенція Українського Народного Союзу, що відбулася впродовж кінцевого тижня травня цього року в Клівленді. На конвенції була пропозиція на більше ніж оправдану величезним збільшенням коштів видавання газити підвишку передплати за „Свободу", яка тепер — коли мова про членів УНСоюзу, які становлять приблизно три чверті частини передплатників, виносить навіть неповних два центи за число. Хоч усі американські газети, зокрема чужомовні, в останніх роках збільшили висоту передплати вдвоє і більше, конвенція УНСоюзу все ж таки вважала за відповідне залишити висоту передплати за „Свободу" в дотеперішній висоті, але взяла під увагу схвалену Конґресом ЗДА підвишку оплат за поштову пересилку газет і схвалила, щоб кожний передплатник „Свободи", що є членом УНСоюзу (за вийнятком тих членів, що забезпечені в клясі „Т" і що досягнули 65 років життя), вплачував на покриття цих додаткових поштових коштів 15 центів місячно. Передплатники, що не є членами УНСоюзу, повинні вплачувати на ту саму ціль додаткових два доляри річно, чи відповідну частину цього, якщо платять меншими ратами. Ця постанова ввійшла в силу 1-го липня цього року і буде поступово переведена секретарями Відділів УНСоюзу при інкасуванні місячних вкладок та оплат за „Свободу" від членів УНСоюзу" і Адміністрацією „Свободи" при розрахунках з передплатниками, які не є членами УНСоюзу. Головний Екзекутивний Комітет УНСоюзу висилає тепер в цій справі окремі листи до кожного передплатника „Свободи", а Головна Канцелярія УНС виготовляє для всіх Відділів УНСоюзу нові викази місячних вкладок від членів, до яких будуть додані ці додаткові 15 центів на покриття додаткових поштових оплат. Короткий час, що пройшов від конвенції в Клівленді, не дозволив виготовити всі нові місячні викази, отже нові викази дістала тільки частина Відділів, а дальша частина дістане ці нові викази з кінцем липня. Тим не менше, секретарі усіх Відділів, також і тих, що ще не одержали нових виказів місячних вкладок із включенням 15 центів, повинні вже тепер при інкасуванні вкладок за липень, цю додаткову суму побирати. Ті члени-передплатники, які платять вкладки чвертьрічними, піврічними чи річними ратами, зобов'язані також доплачувати сумарично додаткову суму на покриття додаткових поштових оплат за „Свободу". Кожне звичайне число „Свободи" в продажу коштує тепер, від 1-го липня 1958, шість центів. Гол. Екзекутивний Комітет у згаданому листі, що його висилає в цій справі до всіх передплатників „Свободи", виясняє справу та закликає їх, щоб вони співпрацювали зі секретарями Відділів та Адміністрацією „Свободи" у переведенні в життя цієї конвенційної постанови.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

ДАРУНОК УЧЕНОГО

Виконуючи волю покійного члена - кореспондента наук УССР професора Сергія Маслова, йоог спадкоємці передали в дарунок бібліотеці Академії наук особисту бібліотеку ученого. П'ятдесят років збирав книжки проф. С. Маслов. З-поміж 12,000 томів його бібліотеки — багато рідких, унікальних книжок з історії України, її культури, літератури, мистецтва, бібліотекознавства, етнографії, фольклору, архівної справи, чужомовної літератури. Зібрані книжки надруковані в період від 16 століття до наших днів в українській, російській, литовській, польській, чеській, грецькій, латинській та інших мовах.

НОВІ КАДРИ СОВЄТСЬКИХ ПРОПАҐАНДИСТІВ

Секретар організаційного бюра Спілки журналістів Української ССР І. Сиромолотний заявив („Радянська Україна" з 14 червня), що по Україні до спілки прийнято вже 1,723 журналістів з Херсонської, Миколаївської і Кримської областей. В Києві, Одесі, Харкові, Дніпропетровському, Луганську й інших містах влаштовуються „творчі вечори" журналістів. На Україні, — повідомив І. Сиромолотний, — виходить 1,318 республіканських, обласних, районових, міських, фабрично-заводських і вузівських газет. В УССР видається також 2,125 газет у колгоспах і радгоспах, для яких оргбюро спілки підготовляє кадри. Організовано кілька семінарів секретарів редакцій районових і міських газет.

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими,
що з Волі Всевишнього, 23-го червня 1958 року,
по довгій і тяжкій недузі, проживши 82 роки,
відійшов від нас у вічність,
НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ

бл. п. АНТІН РАК

бувший суддя Апеляційного Суду у Львові.
ПОХОРОН відбулися 27-го червня у Відні.
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ буде відправлена в Ню Йорку, в парафіяльній церкві св. Юрія (каплиця), в П'ЯТНИЦЮ, 4-го ЛИПНЯ 1958 р., о 9-ій год. рано.
З сумом: СОФІЯ — дружина
БОГДАН, ЯРОСЛАВ, РОМАН — сини
ОКСАНА, ДОРА — невістки
ТАЯ — внучка

ПРОБЛЕМИ НАШИХ ХОРІВ

(Закінчення зі стор. 2)

здисциплінованій праці, можна творити великі діла. По несповна дев'ятимісячному змаганні, дириґент хору Кирило Ципенда, що має за собою фахову школу й довголітній досвід, при своїм хисті й сприті опанував не тільки широкий репертуар пісень, але й надав йому взірцевого технічного вигляду, своєрідного стилю та музичного виразу. У висліді цього хор „Трембіта" виявив прикмети хору не тільки доброго, але й професійного.

Гарну і фахову рецензію на перший концерт „Трембіти" в Дітройті читали ми в „Свободі" з 21 травня ц. р. Наш відомий музиколог д-р В. Витвицький підкреслив у цій рецензії всі додатні його вальори і віщував йому довге існування з огляду на його ідейність, понадгруповість та здисциплінованість. Цієї авторитетної позитивної опінії вистачає, щоб не повторювати оцінки хору з технічно-аналітичної сторінки виконуваних ним пісень. Тут іде радше про те, що ця його поява і в такій поставі має велике пропаґандивне значення серед американського оточення.

Д-р Сас-Яворський не політикою чи особистими поглядами, але феноменальним знанням американської історії сколихнув опінією американського світу. А діяв він в користь нашу, бо говорив про нас і підкреслював своє українське походження.

Отже, мусимо думати, чим і як заімпонувати світові. В кожному разі, чи це буде щось універсальне чи партикулярне, своє чи чуже, в науковій чи мистецькій ділянці, але це мусить бути великим, потягаючим, захоплюючим.

Пора вже вийти з гіпнози групового ізоляціонізму та політичних і суспільних міжусобиць і перенестися на більш вдячне поле праці — нашої науки, культури, мистецтва. Це апель здорового розуму й нашого спільного інтересу для нашого добра. Творімо все, що в наших силах, але — добре. Творім сильні ансамблі пропаґандивного значення, маючи доступ до такого роду трибун, як радіо, телевізія, американські фестивалі народів та інші естради.

Мистецький гурток з Дітройту — це лише зав'язок, який дав нам доказ, що такі і подібні зав'язки можна творити по всіх більших осередках нашого життя із завданням виховно-розривкового діяння між своїми, а пропаґандивно-освідомлюючого поміж чужими. Не покладаймо надій лиш на наших чолових культурників, науковців, політиків з тим, що вони самі мають подбати про всі потреби загалу; ми маємо дати їм поміч, витворюючи пригожий ґрунт через наші культурно-мистецькі впливи серед американців. З преси знаємо про поважні успіхи таких наших кращих мистецьких одиниць, як хори „Думка" в Ню Йорку і „Кобзар" у Филаделфії. До них долучується тепер „Трембіта" в Дітройті. Їх слідом повинні піти і всі інші наші громади.

● **Летунська Корпорація** Вертол у Мортоні, Па., дістала замовлення на 10 гелікоптерів загальної вартости 8 мільйонів долярів.

РІЧНІ ЗБОРИ УВАН У ЗДА

8 червня 1958 року в Ню Йорку відбулись річні збори Української Вільної Академії Наук у ЗДА з великою кількістю присутніх. На зборах був президент Української Народної Республіки, д-р Ст. Витвицький, архиєпископ Української Автокефальної Православної Церкви, Палладій, о. д-р Ваврик ЧСВВ, проф. Б. Мартос, який щойно прибув з Німеччини, білоруський учений, проф. А. Адамович і грузинський дослідник д-р І. Гольдман. На зборах головував віце - президент УВАН у ЗДА, проф. Д. Горняткевич.

Доповідь голови УВАН у ЗДА проф. М. О. Ветухова про діяльність Академії в 1957-58 р.

Проф. М. Ветухів почав із згадки про тих членів Академії, що відійшли минулого року: померли молодий талановитий історик Павло Грицак етнограф Юрій Сенько, Г. Скегар, який допомагав у збиранні матеріялів для Музею - Архіву УВАН у ЗДА. Проф. Ветухів також згадав померлих українських учених що не належали до Академії: Полікарпа Герасименка і священика Олександра Попова. Присутні вшанували пам'ять померлих вставанням.

Голова УВАН у ЗДА привітав присутніх гостей, зокрема президента УНР С. Витвицького, архиєпископа Палладія, о. д-ра Ваврика ЧСВВ і передав привітання від архиєпископа Мстислава, Президента Українського Конґресового Комітету і Українського Народного Союзу, Д. Галичина, Президента Українського Робітничого Союзу, А. Батюка, проф. Курінного, президента УВАН в Німеччині, а також від членів Академії, що живуть поза Ню Йорком і не могли взяти участи в річних зборах.

У своїй доповіді проф. Ветухів висвітлив два головні напрямки діяльности Академії: видавничу діяльність і наукові конференції.

Видавнича діяльність Академії

Найбільшим досягненням минулого року в галузі видавничої діяльности проф. Ветухів вважає видання англійською мовою праці Д. Дорошенка — „Огляд української історіографії", і праці О. Оглоблина — „Українська історіографія, 1917-1956". Ця книжка є необхідним довідником для всіх дослідників історії Східньої Европи і вона тепер широко розходиться по американських університетах і цілому світу.

З українських видань минулого року проф. Ветухів відзначив роман Уласа Самчука „Темнота", на тему життя на Совєтській Україні 30-ох років, і річник „Шевченко". Тепер друкується і незабаром вийде з друку черговий випуск „Аналів" Академії присвячений пам'яті В. Крупницького. Зміст його складається з статтей з історичною тематикою. Опрацьовується випуск, присвячений пам'яті А. Марґоліна і випуск, присвячений сучасному стану на Совєтській Україні. У всіх цих випусках „Аналів" будуть поміщені, крім статтей українських учених, також праці учених інших національностей, як от, Одложіліка, Фрідмана, Армстронга, Ґольдемана, Кольдмана та інших. Підготовляється до друку альбом-розвідка про Київ. Праці Комісії для Вивчення Історії Української Іміґрації до ЗДА, Збірник присвячений І. Франкові. Готові до друку і будуть видані при першій фінансовій можливості: листування Лесі Українки з Драгомановим, наукові праці членів Академії Д. Горняткевича, Н. Осадчої-Янати, Л. Чикаленка. Бажано було б видати „Щоденник" В. Винниченка, що має велике історичне значення.

Проф. Ветухів згадав про розповсюдження видань Академії: число передплатників „Аналів" постійно зростає. Серед нових передплатників, що приєднались у минулому році, він згадав Університет Конектикату, Університет Оклагоми, Бібліотеку Української Академії Наук в Києві, Державну Бібліотеку в Москві, Науковий Центр у Тегерані та інші. Хоч такі видання Академії, як „Катедра св. Софії в Києві", „Історія української літератури" Д. Чижевського, „Твори" Куліша, „Огляд української історіографії" Д. Дорошенка добре розходяться, але все ж треба приділити ще більше уваги їх розповсюдненню.

Наукові конференції

Продовж мин. р. конференції відбувались урочисті, пленарні, секційні, комісійні. Окремо треба згадати про конференції з циклу, присвяченого сучасній Україні, на яких робили доповіді американські учені, які недавно відвідали Україну. Урочистих конференцій відбулось дві: Шевченківська конференція, на якій виступали з доповідями В. Міяковський та Б. Заґайкевич і конференція пам'яті Дмитра Багалія, на якій виступали Ф. Мозелі, О. Галецький, О. Оглоблин, М. Ветухів і П. Грицак. В конференціях брали участь гості, учені інших національностей, як от А. Берльштейн, К. Менґес, Куґувара з Японії, З. Тоґан з Туреччини, Ф. Мозелі, О. Галецький, та інші. Також проф. Ветухів згадав про українських учених, гостей з Европи, що робили доповіді на конференціях, як от, В. Кубійович і А. Вирста з Франції, Ю. Бойко з Німеччини. На конференціях зробили доповіді багато членів її, як наприклад: О. Архімович, А. Грановський, М. Єфремов, М. Заклинський, Н. Кораль, І. Коровицький, Г. Костюк, А. Коцевалов, Є. Маланюк, П. Одарченко, Н. Осадча-Яната, В. Павловський, Е. Пізюр, Л. Рудницький, Яр. Рудницький, В. Чапленко, Ю. Шевельов, І. Шевченко. Також виступали з доповідями пастор В. Кузів, ред. Б. Кравців та інші. Конференції відбувались і в групах Академії у Денвері, Дітройті й Вашинґтоні, де доповіді робили В. Кедровський, П. Ковалів, П. Одарченко, О. Повстенко, Л. Биковський, Л. Винар, К. Левченко, І. Розгін, Я. Зубаль, Г. Карпова, П. Карпів та інші. Всього впродовж року відбулись 54 конференції, на яких вислухано 72 наукові доповіді.

Праця секцій і комісій

У минулому році активно працювали секції Академії: Бібліографічна (голова) — В. Дорошенко, заступник — Б. Заґайкевич), Літературознавчо-Мовознавча (голова — Д. Чижевський, заступник — Ю. Шевельов), Економічна (голова — В. Тимошенко, заступник — І. Замша), Природознавча (голова — О. Архімович, заступник — Н. Осадча-Яната), Історична (голова — О. Оглоблин, заступник — Л. Соневицький), Античної Історії (голова — А. Коцевалов, секретар — О. Домбровський), Філософічна (в об. голови — М. Шлемкевич, секретар — В. Рудко). Працювали комісії, як от: Комісія Вивчення і Зберігання Літературної Спадщини В. Винниченка (голова — Г. Костюк, заступник — В. Чапленко), Комісія Вивчення Історії Українсько-Жидівських Взаємин (голова — Я. Чиж, заступник — Дж. Ліхтен), Комісія Вивчення Історії Української Іміґрації до ЗДА (голова Я. Чиж, заступник — С. Демидчук, секретар — М. Туркало), Комісія Вивчення Пореволюційної України і СРСР, де переважно об'єднана молодь а активну трійку складають І. Решетар, І. Лисяк-Рудницький і В. Голубничий.

Мистецька кураторія

Мистецька кураторія в минулому році організувала ряд доповідей з галузі українського мистецтва (малярство, музика). Мистецькою кураторією керував голова проф. Д. А. Горняткевич. Підготовлено до друку ряд праць.

Архів-Музей ВУАН у ЗДА

Архів-Музей далі збирав матеріяли від українців в усіх вільних країнах світу. Всього за рік надійшло понад 10,000 назов. До Архіву-Музею передано матеріяли спадщини Цеглинського і інші.

Архів В. Винниченка

Проф. Ветухів докладно висвітлив справу перевезення архіву В. Винниченка, що його передано на схов до Колумбійського університету з тим що коли на Україні постане незалежна демократична держава, цей архів буде передано Академії Наук у Києві. Архівом Винниченка розпоряджається Розалія Яківна Винниченко і УВАН у ЗДА. Вжито заходів до передання на схов до Колумбійського університету, на тих же умовах, що й архів Винниченка, архівів ряду видатних українських діячів.

Фінанси Академії

Фінансова спроможність Академії багато відстає від від розмаху її праці і творчих можливостей. В минулому році фінансування складалось з допомоги Фундації Форда, Східньо-Европейського Фонду, надходжень з продажу видань, внесків до Фундації Академії її членів. Списки платників друковано в Бюлетені УВАН у ЗДА. Крім окремих осіб, були внески від Українського Конґресового Комітету, Українського Народного Союзу, Українського Робітничого Союзу, Української Православної Церкви та інших організацій. Окремо збирали кошти на фонди Д. Дорошенка і Винниченка (перший фонд — для допомоги літнім, непрацездатним ученим і вдовам по учених, другий фонд — для Комісії охорони спадщини Винниченка. Витрати Академії йшли головно на видавництво.

Інформація про діяльність Академії

Репортажі про конференції Академії висилаються до української преси ЗДА, Канади, Німеччини, Франції, Англії, Арґентини і Бразилії. Дані про працю Академії друкуються в українських часописах, В минулому році 30 українських часописів друкували матеріяли Академії. Інформацію про працю Академії передають радіопрограми Голосу Америки, Голосу Канади, Радіо-Італія. Рецензії на видання Академії, крім української преси, були поміщені в кількох американських виданнях.

Участь молоді в праці Академії

Президія Академії звертала спеціяльну увагу на включення до роботи Академії молоді, розуміючи, що потрібний доріст українських учених, потрібна зміна, яка в майбутньому перебере на себе керівництво Академією. Відбулись збори молодих членів Академії, на яких ухвалено відозву, яка буде розіслана до молодих учених українського походження. Цю відозву підписали Я. Білинський, І. Знаєнко, В. Голубничий, Я. Ковалюк І. Лисяк - Рудницький, І. Соневицький, В. Дмитришин, Є. Пизюр, Б. Цюцюра та інші.

Заключення

Закінчуючи доповідь, проф. М. Ветухів прочитав відгуки про видання Академії в журналі „Букс аброад". Також він прочитав уривки з статті в журналі „Дніпро", що виходить у Києві, присвяченій виданню „Творів" Миколи Куліша. Проф. Ветухів згадав, що протягом минулого року Академія дістала листи від ряду американських учених. Зокрема, він прочитав уривок з листа Ф. Мозелі, який в своєму листі, написаному минулого місяця в справі архівів, відзначив, що Академія робила і робить дуже багато видатних вкладів для розвитку дослідження українських проблем у З'єдинених Державах і всьому світі.

Проф. Ветухів подякував усім членам і співробітникам Академії за співпрацю, усім членам Фундації за матеріяльну і моральну підтримку.

Привіти

Президент С. Витвицький висловив признання за пророблену працю і відзначив, що Академія об'єднує людей з різних політичних і громадських середовищ, працюючи не для якоїсь партії, а для України, для світової науки.

Проф. Б. Мартос проголосив привіт від УВАН в Німеччині і сказав, що розмах діяльности Академії в Америці вразив його. Він побажав, щоб праця і надалі успішно розгорталась. Д-р І. Гольдман привітав від грузинських учених і відзначив як велике досягнення співпрацю Академії з ученими інших національностей, бажаючи як найбільше успіхів у дальшій праці. Проф. А. Адамович, вітаючи від Білоруського Інституту Науки і Мистецтва, сказав, що білоруси радіють успіхами українців і журяться їх утратами. Зокрема смерть бл. п. Павла Грицака болюче вразила білорусів, вони були дуже вдячні покійному за влаштування у Нюйоркській Публічній бібліотеці виставки білоруської книжки.

В дискусіях виступали Б. Мартос, В. Дорошенко, В. Голубничий, В. Горбачевський, Н. Король, Н. Кривоніс, В. Яримчук. Дискутанти висловлювали побажання щодо дальшої праці Академії. Вкінці Зборів сказав слово Арх. Палладій.

Закриваючи збори, проф. Д. А. Горняткевич подякував присутнім за участь у зборах і сказав, що зауваги та побажання будуть взяті до уваги в дальшій праці Академії. Він закликав громадянство приділити більше уваги праці Академії.

Л. Д

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БРУКЛІН, Н. Й. — Піврічні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького, Відд. 158, відбудуться в суботу, 5-го липня 1958 р., в УН-Домі — 216-218 Grand So., о 8-ій год. веч. Проситься членів Т-ва прибути на збори і вирівняти залеглі вкладки. Присутність членів обов'язкова. — С. Бродик, секр.

ОМАГА, Небраска — Т-во „Карпати", 356 Відд., повідомляє своїх членів і членкинь, що Піврічні збори Т-ва відбудуться в суботу, 5-го липня 1958 р., о год. 7-ій веч., у приміщенні церковної домівки при вул. 16 і Марта. На порядку: піврічний звіт Управи, звіт з Конвенції УНСоюзу та роздача дивідендових чеків від УНСоюзу. Приявність усіх членів обов'язкова. — С. Ванах, предс.; Д. Війтик, секретар.

ПИТТСБУРҐ, Па. — Б-во св. Івана, Відд. 96, повідомляє, що Збори членів відбудуться в неділю, 6-го липня 1958 р., о 3-ій год. по пол., в приміщенні The First National Ukrainian Home — 723 E. Carson Street. На порядку дуже важливі справи, між іншими, звіт делеґата із Конвенції УНСоюзу. Всі члени прошені до участі в цих зборах. — А. Василик, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во „Укр. Січ", Відд. 39, повідомляє, що Піврічні збори відбудуться в неділю, 6-го липня 1958 р., о 3-ій год. по пол., в УН-Домі. На піврічні збори закликаємо всіх членів. На зборах будуть подані звіти піврічної праці нашого Відділу. Вплачування вкладок буде 5-го липня, від 7-ої до 10-ої год. веч. і 6-го липня, від 12-ої до 3-ої год. по пол. При вплачуванні вкладок буде видача дивіденди. — Управа.

БАЙОН, Н. Дж. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відд. 213, подає до відома своїм членам, що Піврічні збори відбудуться у вівторок, 8-го липня 1958 р., о год. 7-ій веч., в УНДомі — 35 W. 19 вул. До участі на зборах запрошується усіх членів, щоб вислухати звітів Управи і Контр. Комісії з 6-місячної діяльності. Крім цього є ще одна важна справа, а саме, справа відсвяткування 50-ліття існування нашого Б-ва, найстаршого в Байоні. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглості, бо в противному разі Управа поступить згідно з ухвалою Піврічних зборів. — Управа.

Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, то знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

ТАРЗАН, ч. 4085. „Оборонець".

Том ще не встиг відійти із своєю здобиччю, як з лютою продираючись крізь гущавину, появилась страшна горила.

— О, Боже, — закричав він гістерично, — Стріляй Джіме, стріляй!

І Джім вистрелив, але не вбив. Згідно з планом, він завдав лише малу рану, яка ще більше роздратувала величезну тварюку!

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!